

VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV: UPOZORŇUJEM NA PODMIENKY ZÍSKANIA DOTÁCIE NA PODPORU HUMANITÁRNEJ POMOCI A PRÁVA ODBERATEĽA ELEKTRINY PRED ODPOJENÍM

Bratislava 06. mája 2025

Verejný ochranca práv sa zaoberal prípadom podávateľky, ktorá sa na neho obrátila v súvislosti s vysokými platbami za energie. Podávateľka namietala postup dodávateľa elektriny, keďže dlhodobo nebola schopná uhrádzať faktúry, čo viedlo až k tomu, že musela opustiť svoje obydlie.

Dotácia na podporu humanitárnej pomoci

Hoci dodávateľ elektriny nepatrí medzi orgány verejnej moci, a preto táto konkrétna vec nespadá do pôsobnosti verejného ochrancu práv, podávateľke bola poskytnutá potrebná súčinnosť a informácie. Jej hlavnou požiadavkou bolo získať informácie o možnostiach získania dotácie na podporu humanitárnej pomoci.

Podmienky na získanie dotácie na podporu humanitárnej pomoci

V tejto súvislosti verejný ochranca práv informoval podávateľku o možnostiach, ktoré poskytuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“). Dotáciu na podporu humanitárnej pomoci poskytuje priamo toto ministerstvo, pričom žiadosť sa podáva na predpísanom tlačíve. Tlačívo je dostupné na [internetovej stránke ministerstva](#).

Okrem identifikačných údajov v žiadosti žiadateľ uvedenie aj bankové spojenie, požadovanú sumu dotácie, účel, na ktorý žiada dotáciu priznať (napr. zariadenie domácnosti, ošatenie) a odôvodnenie svojej žiadosti.

Pre ktoré situácie sa poskytuje humanitárna pomoc?

Zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky síce výslovne nešpecifikuje všetky vážne situácie, ktoré sa zohľadňujú pri priznávaní tejto dotácie, ministerstvo však uvádza príklady. Medzi ne patria napríklad **následky živelných udalostí na zabezpečenie nevyhnutných potrieb, mimoriadny výdavok osamelej osoby s nízkym príjmom na opravu alebo kúpu**

zariadenia nevyhnutného na zabezpečenie základných životných potrieb (napr. kotel, ohrievač vody, sporák, práčka, nábytok) strata žiteľa rodiny s maloletými deťmi (napr. na pohreb, preklenie obdobia do priznania pozostalostných dávok), vážne ochorenie alebo úraz člena domácnosti na zabezpečenie s tým súvisiacich mimoriadnych výdavkov či mimoriadne výdavky súvisiace s ochorením člena domácnosti, ktoré nie sú hrazené zo zdravotného poistenia ani z prostriedkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

Mimoriadna a akútna situácia

Podľa informácií zverejnených na webovom sídle ministerstva **dlhodobá nepriaznivá sociálna situácia sama osebe nie je dôvodom na priznanie tejto dotácie**. Táto dotácia slúži na riešenie mimoriadnych, akútnych situácií, ktoré vyžadujú okamžitú pomoc resp. podporu. V prípade dlhodobá nepriaznivej sociálnej situácie existujú iné nástroje dostupnej pomoci napr. dávka v hmotnej núdzi, príspevky na bývanie, podpora v nezamestnanosti. Dotáciu taktiež podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy nie je možné použiť ani na splácanie úverov, pôžičiek a úrokov z nich.

Ako požiadať o dotáciu

K žiadosti o dotáciu je potrebné priložiť čestné vyhlásenie o vysporiadaní vzťahov so štátnym rozpočtom a potvrdenie, že voči žiadateľovi nie je vedený výkon rozhodnutia, v súlade s § 8a ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Voči žiadateľovi teda napr. nemôže byť vedené konkurzné konanie, nemôže mať evidované nedoplatky na poistnom na sociálne poistenie, nemôže mať evidované pohľadávky po splatnosti voči zdravotnej poisťovni. Uvedenými podmienkami sa má zabezpečiť maximálna hospodárnosť a efektívnosť použitia dotácie.

Čo sa stane pri nedoplatku na elektrike?

Verejný ochranca práv v tejto súvislosti pripomenul, že s účinnosťou od 1. januára 2023 došlo k novelizácii zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike, ktorá posilnila právne postavenie odberateľov elektriny v domácnostiach v prípade hroziaceho prerušenia dodávky. Novela zaviedla predĺženie lehoty splatnosti záväzku na minimálne 30 pracovných dní od odoslania upozornenia o neuhradení (predtým to bolo 10 pracovných dní).

Čo má byť uvedené v upomienke pred odpojením?

Dôležitou súčasťou novely je aj požiadavka, aby upozornenie o neuhradení záväzku obsahovalo informácie pre odberateľa o možnostiach sociálneho zabezpečenia, ktoré mu môžu pomôcť preklenúť problémy s úhradou energií. Podľa § 17f zákona o energetike toto upozornenie musí obsahovať informácie o:

- možnosti uplatniť si na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny nároky vyplývajúce z pomoci v hmotnej núdzi, najmä o príspevok na bývanie;
- možnosti požiadať obec o poskytnutie sociálnej služby z dôvodu straty alebo ohrozenia stratou bývania;
- možnosti vyhľadať bezplatné poradenstvo pri riešení problémov s dlhmi.

„Ako verejný ochranca práv chcem zdôrazniť kľúčový význam informovanosti a dostupnosti podpory pre zraniteľné skupiny obyvateľstva, ktoré sa ocitajú v ťažkej situácii a čelia problémom s úhradou základných životných potrieb,“ uviedol Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv.